

NAGY Lajos

Lajos NAGY

Pour lire
d'autres traductions
de littérature hongroise
en présentation bilingue,
veuillez cliquer ici.

KÉPTELEN TERMÉSZETRAJZ

LE BESTIAIRE SAUGRENU

© magyarról franciára fordította PASTEUR Jean-Louis

© traduit du hongrois en français par Jean-Louis PASTEUR

Kiadás : 1921
Fordítás : 2006-2020

Édition : 1921
Traduction : 2006-2020

A TEKNŐSBÉKA

A teknősbéka igen hosszú életű állat, egy teknősbéka élete hosszúságban kitesz annyit, mint tíz ember élete. Persze, ez a teknősbékaélet amilyen hosszú, olyan keskeny szélességben, tehát messze mögötte marad akár egy magyar gróf vagy lánckereskedő életének is. De amilyen hosszú a teknősbéka élete, olyan kicsiny az agyveleje, amit egy hüllő részéről nem is vehetünk zokon. Sőt valószínűnek tartom, hogy a teknősbéka agyának kicsinysége és életének hosszúsága között összefüggés áll fenn. Nevezetes a teknősbéka kisded agyvelejéről, hogy ha azt kivesszük a fejéből, még hetekig is él az operáció után. Ezért mondják rossznyelvű emberek, akik lenézik az idealistákat, hogy a teknősbéka és a lírai költő közt az a különbség, hogy a teknősbéka hetekig, a lírai költő ellenben egy egész életen át él el agyvelő nélkül.

A teknősbéka nem tartozik a legfessebb állatok közé, termete egy kisebb kőrákashoz vagy lapos tuskóhoz hasonlít. Két kemény páncél borítja testét, melyből úgy dugja ki lábait, mint az utasok a vonat ablakából a fejüket. Ha nincs semmi baj, akkor a fejét és lábait kidugja, sütkérez a fövényen, s örült lassúsággal mászik, ha pedig baj van, azaz a közelben olyan állat bukkanik föl, amely szereti a teknősbékahúst, akkor fejét és lábait a teknősbéka bevonja a páncéllal, azaz teknői közé, és vár, várja, hogy a veszély elmúljon, azaz a teknősbékahúst kedvelő állat odáb álljon. Neki könnyű várnia, telik az idejéből bőven, mert hiszen arravaló az a csodahosszú élete, hogy minden fenyegető veszélyt

LA TORTUE

La tortue est un animal d'une très grande longévité : la vie d'une tortue a la durée de dix vies humaines. Evidemment cette vie de tortue est aussi longue que son tour de taille est étroit, ce qui explique qu'a fortiori un comte ou un grand négociant de Hongrie restent loin derrière elle en terme de longévité. Cependant, autant la vie de la tortue est longue, autant sa cervelle est minuscule, ce qui n'a pas lieu de nous surprendre de la part d'un reptile. Il y a même de fortes chances à mon avis pour que la petitesse du cerveau de la tortue et la longueur de sa vie soient liées. A propos de la menue cervelle de la tortue, il est bien connu que, si on la lui excise de la tête, l'animal survit encore des semaines après l'opération. C'est ce qui fait dire aux mauvaises langues contemptrices des idéalistes que la différence entre la tortue et le poète lyrique est que la tortue survit des semaines sans cervelle, le poète lyrique en revanche une vie entière.

La tortue n'est pas un animal des plus élégants, par l'allure elle ressemble à un petit tas de pierres ou à un billot aplati. Deux carapaces dures¹ recouvrent son corps, desquelles elle sort ses pattes comme les voyageurs leur tête à la fenêtre du train. Si tout va bien, alors elle sort la tête en plus des pattes, prend un bain de soleil sur le sable et se traîne avec une joyeuse lenteur ; mais s'il y a un problème, c'est-à-dire s'il apparaît dans le voisinage un animal de nature à aimer la viande de tortue, alors elle rentre tête et pattes dans son armure, c'est-à-dire entre ses deux carapaces, et attend : elle attend que le danger soit passé, c'est-à-dire que l'animal amateur de chair de tortue se soit éloigné. Il lui est facile d'attendre, elle a du temps à profusion, sa stupéfiante longévité lui permettant d'opposer aux dangers les plus menaçants la plus patiente

¹ Lajos Nagy voit comme deux carapaces distinctes le plastron ventral plat et la coquille dorsale convexe de la tortue, que le français, du fait qu'elles sont soudées, désigne plutôt comme une carapace unique.

igen passzív várakozással kibőjtölgön. De hát böjtöl is nagyokat, olykor heteken át. Amikor nem böjtöl, füvet és apró bogarakat legelész - elég igazságtalan a természet részéről, hogy a fű, amikor a teknősbéka meg akarja enni, nem vonhatja be fejét teknői közé, sőt nincsenek is teknői.

A teknősbéka igen nehézkesen és lassan jár ugyan a szárazföldön, de gyorsan és jól úszik a vízben, ez azonban nem nagy kunszt tőle, mert hiszen még a tyúk vagy a cserebogár is tudna úszni, ha teknői volnának.

1921

des passivités. Et de fait elle peut patienter longtemps, jusqu'à des semaines quelquefois. Quand elle ne patiente pas, elle broute de l'herbe et de menus insectes - il est assez injuste de la part de la nature que l'herbe ne puisse pas, quand la tortue veut la manger, rentrer la tête entre ses carapaces : pire, elle n'en a même pas.

La tortue marche certes fort lourdement et lentement sur la terre ferme, mais elle nage vite et bien dans l'eau ; ce n'est cependant pas un grand exploit car la poule et le hanneton sauraient eux aussi nager s'ils avaient des carapaces.